

1918: konec konfliktu, válka afektů

Xavier Galmiche

UMR Eur'ORBEM, Faculté des lettres, Sorbonne Université

xavier.galmiche@paris-sorbonne.fr

Články zahrnuté do tohoto tematického bloku nabízejí různé přístupy k reflexi konce války v oblasti střední Evropy, respektive tzv. „východních front“ (*Ostfronten, fronts de l'Est*). Analýza estetických projevů ve spojení s politickými diskurzy přináší vhled do společenského i kulturního vývoje států, které byly součástí válkou rozloženého Rakousko-Uherska a ruské říše. Jednotlivé studie se soustředí zejména na obrozené Polsko a nástupnické státy Rakousko a Rumunsko. Celá problematika tak zároveň spadá do široce chápaného tématu postimperiálních studií.

Příměří podepsaná v průběhu roku 1918 zdaleka neznamenal skutečný začátek míru: byly zde otevřené nebo doutnající konflikty, bleskově provedené či potlačené revoluce, radikální změny sociopolitické situace vyvolané nejprve klidem zbraní a poté mírovými dohodami. Jak si historikové stále více uvědomují, „válka pokračuje“ a poválečné násilí přetrvává ještě hluboko do dvacátých let.

Existuje nicméně nápadná asymetrie v afektivním náboji a rozsahu kultury vzpomínání ve vztahu k válce v zemích středovýchodní a západní Evropy. Ve Francii i v Anglii se první světový konflikt stal „velkou válkou“ a je předmětem stále intenzivnějšího připomínání ze strany institucí i ritualizace v životě jedinců a komunit, zatímco ve střední Evropě byla jeho paměť zatlačena jednak událostí založení nových států, jednak stínem druhého velkého světového střetu.

Proto vznikl projekt 1918: Skončila válka?, jehož záměrem je obohatit zkoumání — ať už čistě historiografická anebo zaměřená k rozboru citů i afektů — příspěvky odborníků z oblastí kulturní historie, analýzy diskurzu a věd o umění, kteří se zaměřují na vnitřní prožitky aktérů a jejich výraz během krušného období konce války ve střední Evropě. Projekt byl koncipován jako série workshopů a konferencí konaných v průběhu roku 2018 ve Francii, Polsku a Německu, s účastníky z řady dalších evropských zemí. Výstupy z těchto setkání vycházejí nejprve jako tematické bloky v odborných časopisech *Austriaca*, *Przegląd Humanistyczny* a *Słowo a sens*, poté v podobě monografie ve francouzštině a připravuje se rovněž antologie *Spektrum der Affekte. Zwischen Euphorie und Enttäuschung. Literarische Reaktionen aus Ostmitteleuropa auf das Ende des Ersten Weltkrieges*, shromažďující literární i dokumentární texty se vztahem ke konci války.